

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Інституту археології
НАН України на засіданні від
«12» лютого 2026 р., протокол № 3

Голова вченої ради

Віктор ЧАБАЙ

ПОРЯДОК

підготовки здобувачів наукового ступеня доктора наук в Інституті археології НАН України

1. Загальна частина

1.1. Цей ПОРЯДОК визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора наук (далі – здобувачі). Цей ПОРЯДОК розроблено на основі чинного «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 р. № 502).

1.2. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється:

в докторантурі Інституту археології НАН України за очною (денною) формою навчання;

шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.3. Підготовка осіб в докторантурі здійснюється:

за рахунок видатків державного бюджету у Інституті археології НАН України (державне замовлення);

за рахунок коштів юридичних або фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Інститут археології НАН України на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук).

1.4. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється з наукової спеціальності 07.00.04 – «Археологія» за галуззю наук 07 – «Історичні науки».

1.5. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності докторантури Інституту археології НАН України здійснює вчена рада Інституту археології НАН України.

1.6. У Інституті археології НАН України координацію діяльності профільних відділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, здійснює учений секретар Інституту археології. За потреби може бути створений окремий відділ докторантури.

Для врегулювання відносин між докторантом та Інститутом археології укладається договір.

1.7. Вступ до докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього ПОРЯДКУ, та правил прийому до навчання у Інституті археології НАН України (пункт 3.4. цього ПОРЯДКУ).

Правила прийому до докторантури Інституту археології НАН України визначені цим ПОРЯДКОМ, затверджує вчена рада Інституту археології НАН України на основі Умов прийому на навчання визначених МОН та в установлені строки (протягом двох робочих тижнів з дня затвердження вченою радою Інституту археології НАН України) та оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Інституту археології НАН України.

1.8. Правила прийому до докторантури Інституту археології діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:

перелік і строки подання документів для вступу до докторантури Інституту археології;

зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до докторантури за кожною відкритою спеціальністю.

1.9. Нормативний строк підготовки доктора наук у докторантурі становить два роки.

1.10. Підготовка в докторантурі передбачає виконання особою відповідної наукової програми Інституту археології за відкритою спеціальністю, на яку вступив докторант, та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових робіт, а також апробація матеріалів докторської дисертації на наукових конференціях, конгресах, симпозіумах тощо.

1.11. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим консультантом та затверджується вченою радою Інституту археології НАН України протягом двох місяців з дня зарахування (до 1 грудня поточного року) здобувача до докторантури Інституту археології.

Індивідуальний план наукової роботи, який є обов'язковим до виконання здобувачем наукового ступеня доктора наук, використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Інституту археології НАН України рішення про відрахування докторанта та відшкодування отриманих докторантом в якості стипендії коштів державному замовнику.

Особа, яка раніше навчалася в докторантурі Інституту археології за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до докторантури на вечірню форму навчання. У такому разі, відшкодування коштів на підготовку доктора наук за відкритою

спеціальністю здійснюється за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб.

Відшкодування коштів, витрачених на підготовку такої особи за державним замовленням здійснюється у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.12. Підготовка в докторантурі завершується публічним захистом дисертації на здобуття ступеня доктора наук у спеціалізованій вченій раді.

1.13. Докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в докторантурі, має право за власним вибором:

отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу наукової установи на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з докторантури;

отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в докторантурі.

2. Права та обов'язки докторантів

2.1. Докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень докторанти також мають право на:

вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у закладах вищої освіти, наукових установах, бібліотеках музеях, заповідниках і державних архівах України;

отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового консультанта;

безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

академічну мобільність, що реалізується відповідно до Порядку реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 травня 2022 р. № 599); академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства; трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. Докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного

проведення наукових досліджень докторанти також зобов'язані:

дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у професії археолога, визначених Інститутом археології НАН України;

виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні профільного відділу Інституту археології, який уповноважений для цього вченою радою Інституту;

подати до спеціалізованої вченої ради по захистах дисертацій свої наукові досягнення у вигляді рукопису дисертації, або опублікованої монографії, або реферату (наукової доповіді) за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей.

2.3. Покладення Інститутом археології на докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної наукової програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

2.4. Докторанти мають право:

брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями;

на наукові відрядження, у тому числі за кордон. Фінансування відрядження здійснюється за рахунок грантових коштів докторанта або за рахунок спецфонду Інституту археології;

на проведення польових досліджень за спеціальністю, якщо результати таких досліджень необхідні для дисертаційного дослідження та якщо така діяльність не перебільшує 25 % часу перебування у докторантурі (6 міс.). Фінансування польових досліджень здійснюються за рахунок грантових коштів докторанта.

3. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі

3.1. З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня

доктора наук особа має право вступити до докторантури Інституту археології.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант повинен подати результати своїх наукових досягнень у вигляді рукопису дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН, для підготовки висновку наукового консультанта (профільного відділу), що є необхідною умовою проведення попередньої експертизи докторської дисертації перед її подачею до спеціалізованої вченої ради.

3.2. Для перевірки успішності виконання здобувачем його індивідуального плану наукової роботи за п'ять місяців до завершення терміну докторантури проводиться проміжне оцінювання. Його проводять на засіданні профільного відділу за участі гарантів докторантури у формі доповіді здобувача про хід виконання і результати дослідження. За результатами такого оцінювання науковий консультант готує висновок, що є необхідною умовою проведення попередньої експертизи докторської дисертації перед її подачею до спеціалізованої вченої ради.

Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

У разі подання докторантом опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН, постійно діюча спеціалізована вчена рада залишає за собою право приймати до розгляду лише праці, опубліковані (прийняті до публікації видавництвом або редакцією видання) під час перебування у докторантурі.

Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою подання наукових досягнень для проведення їх попередньої експертизи та подальшого публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора наук у спеціалізованій вченій

раді.

3.3. Докторантура з відповідної спеціальності відкривається за рішенням вченої ради Інституту археології, що затверджується наказом директора Інституту археології, за умови наявності не менше трьох штатних працівників - докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що відповідає цій спеціальності, та ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з відповідної спеціальності.

3.4. Кваліфікація особи, що відповідає спеціальності, з якої відкрито докторантуру, визначається за такими критеріями:

- наявність у особи документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі знань (науки) та/або спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (спеціальністю);
- наявність за останні п'ять років не менше п'яти наукових публікацій, до яких зараховуються:

не менше однієї статті у періодичному виданні, включеному до наукометричних баз даних Scopus або Web of Science Core Collection. До однієї публікації, проіндексованої у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, прирівнюється дві публікації за останні три роки у виданнях, що включені до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України, або одна одноосібна монографія (два розділи у колективних монографіях), виданих за останні п'ять років відповідно до пункту 2.6. чинного Положення «Про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 13.12.2021 р. за № 1359; статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; монографії або їх розділи;

- участь у:

підготовці наукових кадрів, що підтверджується видачею здобувачеві документа про присудження відповідного наукового ступеня; міжнародних наукових проєктах або залучення до міжнародної експертизи; атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої

вченої ради, або члена експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій.

Наявність підстав для відкриття докторантури перевіряється державним замовником під час проведення конкурсу на розміщення державного замовлення.

3.5. Правила прийому до докторантури.

3.5.1. Прийом до докторантури здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

3.5.2. До докторантури приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії (або кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

3.5.3. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до початку вступної кампанії (до 1 травня поточного року) подає профільному відділу Інституту археології розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження пропозицій від усіх вступників (протягом травня поточного року) профільні відділи та гаранті діяльності докторантури заслуховують їх наукові доповіді і шляхом голосування визначають можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подають свій висновок про доцільність зарахування вступника до докторантури на розгляд вченій раді Інституту археології. Остаточне рішення про зарахування до докторантури приймає вчена рада.

3.5.4. Строки подання та перелік документів, необхідних для вступу до докторантури визначається чинними Правилами.

Строки подання документів – з 1 липня до 1 вересня включно.

Перелік документів включає, зокрема:

письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену

доктором наук, який є штатним науковим працівником Інституту археології НАН України, із згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;

копію диплома доктора філософії або кандидата наук.

Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступу на рівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Інституту археології щодо зарахування такого вступника в докторантуру, вчена рада одночасно ухвалює рішення про визнання його диплома. У разі відмови, вчена рада Інституту археології НАН України надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

3.5.5. Вчена рада Інституту археології в місячний термін (протягом червня поточного року) розглядає висновки профільного відділу та гарантів діяльності докторантури щодо кожного вступника і ухвалює рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних наукових працівників Інституту археології із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом директора Інституту археології НАН України.

Вказані документи (письмова характеристика, копія диплома, витяг із засідання вченої ради про рекомендацію зарахування до докторантури та призначення наукового консультанта, текст розгорнутої наукової пропозиції, представленої на засіданні профільного відділу) подаються ученому секретарю Інституту археології НАН України не пізніше 01 вересня поточного року.

3.5.6. Зміст, форма і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до докторантури визначаються таким чином: гаранти діяльності докторантури, визначені у наказі директора Інституту про відкриття докторантури, проводять співбесіду із вступниками на основі розгляду розгорнутої наукової пропозиції та поданих до ученого секретаря документів у термін з 10 по 20 вересня поточного року.

Зарахування до докторантури Інституту археології відбувається до 01 жовтня

поточного року.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта на період його докторантури.

3.6. Державне замовлення на підготовку здобувача вищої освіти ступеня доктора наук в докторантурі за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, у яких діють спеціалізовані вчені ради з відповідних спеціальностей.

Інформація про розподіл державного (регіонального) замовлення оприлюднюється на офіційному веб-сайті МОН та веб-сайтах закладів вищої освіти (наукових установ), що отримали державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук.

3.7. Атестація докторанта здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує у Інституті археології НАН України, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей). Якщо у Інституті археології не функціонує спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого закладу вищої освіти (наукової установи) за клопотанням Інституту археології, або за заявою докторанта.

4. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук

шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту

4.1. Здобувач ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей), повинен:

мати ступінь доктора філософії (кандидата наук);

представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;

мають необхідну кількість опублікованих праць за темою наукових досягнень у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях.

4.2. Атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, після проходження попередньої експертизи у профільному відділі Інституту археології НАН України, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує у Інституті археології, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей).